

AB'NİN YENİ GENELLEŞTİRİLMİŞ TERCİHLER SİSTEMİ (GTS) HAKKINDA BİLGİ NOTU

Avrupa Birliği, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi'nde değişiklikler öngören tasarıyı onayladı. 31 Ekim 2012 tarihinde 978/2012 no'lu Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Yönetmeliği adıyla AB Resmi Gazetesi'nde yayınlanan yeni GTS programı, 1 Ocak 2014 tarihi itibarıyla uygulanmaya başlayacaktır.

Öte yandan, 732/2008 no'lu Konsey Yönetmeliği adıyla halen uygulamada olan GTS programının süresi 31 Aralık 2013 tarihine uzatıldı. Dolayısıyla, ülkeler, mevcut program kapsamındaki tercihli uygulamalardan bu tarihe kadar yararlanmaya devam edecekler.

GTS programının amacı

Yeni GTS programının genel amacı, gerçekten ihtiyacı olan ülkeleri belirleyerek bu ülkelere yardım etmeye odaklanmak olarak açıklanırken, GTS+ programı, iyi yönetim ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmeyi hedefliyor. Ayrıca, yeni GTS programı ile daha şeffaf, tahmin edilebilir ve sabit bir program oluşturulması amaçlanıyor.

Yeni GTS programı, genel tercihli ticaret programının yanı sıra GTS+ ve en az gelişmiş ülkelere yönelik "silah hariç her şey" programlarından oluşmaktadır. GTS+ programı, belirlenen kurallar sayesinde tercihli ticaret sağlanan ülkede çalışma koşullarının iyileştirilmesini, çevreye duyarlı üretim yapılmasını ve iyi yönetim uygulamalarını teşvik etmeyi hedeflerken, "silah hariç her şey" programı ise, yeni GTS programı kapsamında daha etkili hale getirilmiş ve güçlendirilmiştir.

GTS programına dahil olan ülkelerin belirlenmesi

Halen 176 olan programdan yararlanan ülke sayısı azaltılmış ve 89'a düşürülmüştür. AB ile serbest ticaret anlaşması veya özel ticaret rejimi gibi tercihli ticaret anlaşması imzalayan ülkeler, Dünya Bankası sınıflandırmasına göre yüksek veya üst orta gelirli ülke statüsüne yükselen Brezilya, Malezya, Rusya ve Suudi Arabistan gibi ülkeler ve gelişmiş pazarlara yönelik alternatif pazara giriş düzenlemeleri olan ülkeler yeni GTS programına dahil edilmemiştir.

"silah hariç her şey" programı için herhangi bir süre belirlenmezken, genel GTS programının 10 yıl süreyle uygulanması öngörülmüştür. Öte yandan, programın her üç yılda bir gözden geçirilmesi söz konusudur. AB, daha uzun süreli uygulama takvimi sayesinde, ithalatçıların bu ülkelere yatırım yapmasını kolaylaştırmayı hedeflemektedir.

GTS imtiyazı tanınan ülkelerin, Dünya Bankası sınıflandırmasına göre yüksek veya üst orta gelirli ülke statüsüne yükselmeleri halinde, veya AB ile tercihli ticaret imkanına kavuşmaları halinde, takip eden yıl başı itibarıyla GTS programından çıkarılmaları söz konusudur. Bu ülkelere yeni GTS programı kapsamında geçiş süreleri tanınması mümkün olabilecektir.

GTS programında ürün kapsamı

Mevcut sistemde, önceden belirlenen 21 ürün kategorisinde tüm ülkelerden GTS kapsamında yapılan ithalatın %15'inden fazlasını gerçekleştiren ülke GTS programından çıkartılmaktadır. Bu eşik oranı, tekstil ürünleri için %12,5'tir. Yeni GTS programında ise ürün kategorisi sayısı çoğaltılmış ve eşik oranı, tekstil hariç diğer ürünler için %17,5'e ve tekstil ürünleri için %14,5'e yükseltilmiştir.

Ayrıca genel GTS programına 6'lı bazda 15 yeni tarife satırı ilave olmuş ve 8'li bazda 4 tarife satırı ise hassas gruptan hassas olmayan gruba geçirilmiştir. GTS programında hassas ürünler için tarife indirimi, hassas olmayan ürünler için de sıfır tarife uygulanmaktadır. GTS+ programına ise 4 yeni tarife satırı daha ilave edilmiştir. Ancak tekstil ve konfeksiyon ürünlerine yönelik herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

GTS programında tarife oranlarının belirlenmesi

Yeni GTS programında tarife oranlarının belirlenmesinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

GTS programında tarife oranları, ürünlerin hassas ve hassas olmayan olarak sınıflandırılması baz alınarak belirlenmektedir. Buna göre, hassas olmayan ürünleri tarifeleri sıfırlanırken, hassas ürünlerde tarife indirimi yapılmaktadır.

Genel olarak tarife indirimi yapılacak ürünlerin tarife oranı, o ürünün MFN oranından %3,5 daha düşük bir seviyede belirlenmektedir. Ancak tekstil ve tekstil ürünlerinde indirimli tarife oranları MFN oranından %20 daha düşük bir seviyede belirlenmektedir.

GTS+ programına dahil olma

GTS programı için belirlenen ülkelerin, belirlenen kriterleri karşılaması halinde GTS+ programına başvurmaları gerekmektedir.

Bu kriterler, ithalat oranı kriteri ve üründe çeşitlenmeme kriteri olarak belirlenmiştir. Mevcut sistemde herhangi bir GTS ülkesinin GTS+ programına dahil olması için, ithalat oranı kriterine göre bu ülkeden herhangi bir ürün grubunda yapılan ithalatın o ürün grubunda GTS ülkelerinden yapılan toplam ithalatın %1'inden daha az olması gerekmektedir. Üründe çeşitlenmeme kriterine göre ise bir ülkeden GTS kapsamında yapılan ithalatta, en büyük 5 ürün grubunun, toplam ithalatın en az %75'ini oluşturması gerekmektedir.

Yeni GTS+ programında ithalat oranı kriteri %1'den %2'ye, üründe çeşitlenmeme kriterinde ise ürün grubu sayısı 5'ten 7'ye çıkartılmıştır. Bu sayede GTS ülkesi statüsündeki Filipinler, Pakistan ve Ukrayna'nın GTS+ programına dahil olabilmesi mümkün olmuştur.

Mevcut programda, bu kriterlere göre GTS+ programından çıkartılma mümkün olabilirken, yeni GTS programında, programdan çıkartılma sadece GTS ülkeleri için söz konusu olabilecektir. Dolayısıyla GTS+ statüsü kazanan ülke, programın geçerli olduğu süre içerisinde, kriterleri karşılamaya devam edip etmediğine bakılmaksızın, bu statüde kalmaya devam edecektir.

Ayrıca, ülkelerin GTS+ programına başvurmaları için herhangi bir süre belirlenmemiştir. Dolayısıyla, kriterleri karşılayan ülke anında GTS+ programına başvuru yapabilecektir.

GTS programı ve korunma önlemleri

GTS programı mevcut sistemde korunma önlemlerinden hariç tutulmaktadır. Dolayısıyla AB'li üreticiler, herhangi bir korunma önlemi başvurusunda bulunamamaktadır. Ancak tarım ürünleri ve hazır giyim ürünleri bu uygulamadan muaftır.

Mevcut sistemde, sadece hazır giyim ürünleri için geçerli olan özel korunma önlemine göre, herhangi bir ülkeden bir yıl içinde yapılan ithalatın miktar bazında %20 ve daha fazla yükselmemesi, veya, GTS ülkelerinden yapılan toplam ithalatın %12,5'ini geçmemesi gerekmektedir. Ancak bu kural, "silah hariç her şey" ülkeleri ve toplam ithalatında GTS kapsamında yapılan ithalatın oranı "de minimis" oranı olan %8'den az olan ülkeler için geçerli değildir.

Yeni GTS programında, üye ülke üreticilerinin, tarım ürünleri hariç olmak üzere, ithalatta korunma önlemi konulması yönünde harekete geçmesinin önü açılmıştır. Dolayısıyla hazır giyim ürünlerine yönelik de korunma önlemi uygulanması mümkün olabilecektir.

Hazır giyim ürünleri için özel korunma önleminde ise, ürün kapsamı genişletilmiş ve eşikler, ithalat miktarı yıllık artış oranı %13,5, GTS ülkelerinden yapılan toplam ithalattaki oranı %14,5 ve de minimis oranı ise %6 olarak değiştirilmiştir.

Genel GTS ülkeleri:

Azerbaycan, Bolivya, Cape Verde, Cook Adaları, Çin, Ekvator, El Salvador, Endonezya, Ermenistan, Filipinler, Gürcistan, Guatemala, Honduras, Hindistan, Irak, İran, Kırgızistan, Kolombiya, Kongo Cumhuriyeti, Kosta Rika, Marshall Adaları, Mikronezya, Moğolistan, Nauru, Nikaragua, Nijerya, Niue, Pakistan, Panama, Paraguay, Peru, Sri Lanka, Suriye, Tacikistan, Tayland, Tonga, Türkmenistan, Ukrayna, Özbekistan, Vietnam.

GTS+ ülkeleri:

Herhangi bir ülke belirlenmemiştir. GTS+ programına dahil olmak isteyen ülkeler, programın 1 Ocak 2014 olan uygulanmaya başlama tarihine kadar, kriterleri karşıladıklarına dair başvuru yapmak durumundadırlar.